

HRVATSKI

Godina XV., broj 51.

22. prosinca 2005.

cijena 80 Ft

Svim čitateljima Hrvatskoga glasnika želimo sretan Božić i blagoslovljenu 2006. godinu

Foto: Stipan Balatinac

„Dušnočke jaslice“

IZ SADRŽAJA:

- „Događaji tjedna“ str. 2.
- Škola 21. stoljeća str. 3.
- Upoznajte Melindu Adam, savjetnicu Hrvatskog veleposlanstva str. 4.
- Novoodabrani predsjednik Koljnofskoga hrvatskoga društva str. 5.
- Zlatni pir na bunjevačkoj misi str. 6.
- Adventski koncert u Sambotelu str. 7.
- Milovan Miković u pečuškom Hrvatskom klubu str. 8.
- Druga CD-ploča s jačkama iz Koljnofa str. 9.
- Udruga hrvatskih pomorskih odgojno-obrazovnih ustanova str. 10.
- U Serdahelu se ulaže naveliko str. 11.
- Prvo regionalno natjecanje vinara i stručno savjetovanje u Pečuhu str. 12.
- Studiranje u Zagrebu str. 13.
- Županijsko natjecanje str. 14.
- Božić na poštanskim markama Republike Hrvatske str. 15.

Komentar „Tata, telefon!” ili „Apuka, telefon!”

Dogodi se čovjeku da se i nehotice iznenadi kada upravo najmanje računa na to! Primjerice, kada telefonom nazovemo našega Hrvata u Mađarskoj, a slušalicu podigne njegovo dijete, koje mu se, predajući slušalicu, kaže „Tata, telefon!” ili „Apuka, telefon!”.

Nije lako postići, ajmo reći, dobre navike, poglavito u svakodnevnoj obiteljskoj jezičnoj komunikaciji, ali bez upornosti i dosljednosti ne postižu se olako prave jezične navike i refleksi.

Prijašnjih su nas godina neki ugledniji i viđeniji ljudi iz struke i raznih struktura zastrašivali i prijetili nam: bude li se s djetetom razgovaralo na dva jezika, neće valjano znati nijedan jezik. Bit će hendikepirano u jezičnom pogledu i u „gradnji svoje karijere”. Vrijeme je pokazalo nešto sasvim drugo! Danas se u Europi traže ljudi koji na zavidnoj razini govore engleski, njemački i još neki treći jezik.

Dobro bi bilo da se s djetetom govori na više jezika, jer ono lako prihvaća i usvaja glasovni sustav, intonaciju raznih jezika i govora. U danoj jezičnoj situaciji i životnim prilikama jezik se lako usvaja i postaje sredstvom svakodnevne komunikacije, u mlađim godinama jezik se uči lako i dobro.

Naravno, naše ustanove od vrtića do fakulteta sa svojim stručnim kadrom uvelike mogu pridonijeti, te sustavno i pridonose daljnjem obogaćivanju djetetova jezičnoga blaga, njegovoj suverenoj jezičnoj komunikaciji, učenju jezika, a i mediji imaju veliku ulogu u jačanju hrvatskog identiteta. U mladoj osobi valja izgraditi osjećaj pripadnosti prema svojoj zajednici – *hrvatskoj zajednici*.

Ima mješovitih brakova gdje je djetetova majka svjesna Njemica (Mađarica), a otac svjestan Hrvat, ili obrnuto. Njihovo dijete s njima razgovara na danim jezicima, a na ulici sa svojim vršnjacima razgovara na mađarskome. Kako će se dijete, bude li odraslo, glede svog identiteta opredijeliti, ovisi o njegovu pristupu, dakako i o utjecaju obitelji i jakega školskog odgojnog sustava, jednako tako od dane sredine u kojoj se odvija njegova socijalizacija i izobrazba. Nameće se pitanje hoće li se dijete očitovati Hrvatom? A što bi ono i bilo drugo?! Vi ćete sada pobrojiti svoje znanke, ako su oni roditelji, jesu li oni bili kadri naučiti svoje dijete hrvatski jezik i privoljeti ga hrvatskoj zajednici. Kada dijete podigne telefonsku slušalicu i preda je dalje s riječima „Apuka, telefon!”, po mom sudu tada bi roditelji trebali razmisliti nema li raskoraka između onoga što rade i onoga što bi valjali uraditi.

Duro Franković

„Događaji tjedna”

Početak tjedna koji je za nama obilježila je dodjela Odličja za manjine, koje je 1995. godine utemeljio predsjednik Mađarske vlade i koje se od tada svake godine dodjeljuje u povodu Dana manjina što se slavi 18. prosinca. U nazočnosti najviših dužnosnika mađarske države i Vlade, premijer Ferenc Gyurcsány, zajedno s predsjednikom Lászlóom Sólyomom i predsjednicom Parlamenta Katalin Szili dodijelio je deset Odličja za manjine pojedincima i jedno Javnoj zakladi za nacionalne i etničke manjine koja ove godine slavi 15. obljetnicu svog utemeljenja. Odličje za manjine jedno je od najviših odličja koje Mađarska vlada i država dodjeljuje pripadnicima nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj te Mađarima izvan granica. U svome slovu predsjednik Vlade Ferenc Gyurcsány naglasio je kako mađarska država ima obveze pomagati nacionalne i etničke manjine koje žive u Mađarskoj jednako kao i Mađare izvan granica Mađarske. Sve treba učiniti kako bi se očuvao identitet danih nacionalnih i etničkih zajednica. Nagrade su ove godine dobili, uz Javnu zakladu, József Daróczi, pjesnik, pedagog i etnograf, Ernő Deák, povjesničar, suradnik Bečke akademije

znanosti i glavni urednik Bečkoga dnevnika, János Budai, pedagog, Antal Farkas, dopredsjednik Romske državne samouprave, Irén Molnár Gábrity, voditeljica Znanstvenog instituta Mađara sa sjedištem u Subotici, Ivan Golub, liječnik, ravnatelj budimpeštanske bolnice Úzsoki, Mihály Guttman, glazbenik, dok su nagradu podijelili glazbenik Zoltán Mága i fotomjtnik Gyula Nyári te dva gradonačelnika, jedan iz Ukrajine i jedan iz Slovačke, József Illár i Lajos Tóth.

Sredinom tjedna u pečuškoj prvostolnici održan je Adventski koncert koji je okupio velik broj Hrvata iz Pečuha i Baranje na programe djece Hrvatskog vrtića i škole Miroslava Krleže, svetu misu na hrvatskom jeziku te nastup KUD-a „Pajo Kolaric” iz Osijeka i poznate pjevačice Vere Svobode. Potkraj tjedna zasjedala je i Skupština Hrvatske državne samouprave. Za mjesto zasjedanje izabran je Pečuh i Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krleže.

Raspravljalo se o važnim točkama dnevnoga reda, o čemu ćemo vas podrobnije izvijestiti u sljedećem broju našega tjednika.

Branka Pavić Blažetin

Obnovljena učionica u salantskoj školi

HRVATSKE ŠICE – Po dugoljetošnjoj tradiciji će mjesni školari od 5. do 8. razreda 24. decembra, subotu, pohoditi oko 60 seoskih hiž želeći blažene božićne svetke. U okviru pastirske igre na hrvatskom jeziku će se nazvisti stanovništvo o dolasku ter rodjenju Spasitelja. Hrvatske jačke i betlehemske strofe je s učenici zavježbala Ana Pehm-Moricz, učiteljica hrvatskoga jezika u četarskoj osnovnoj školi.

PETROVO SELO – U klubu petrovskih čuvarov običaja krajem prošloga miseca su se strefili zainteresirani i, kako nas je obavijestila Zorica Horvat, atmosfera spravišća još jednoč je bila jako ugodna, i došlo je čuda već ljudi nek prvi put. Treći sastanak će se održati druge nedilje, u januaru, takaj od 15 uri u mjesnom domu kulture.

Aktualno

Škola 21. stoljeća

Svečano je bilo u salantskoj školi 9. prosinca u prijepodnevnim satima. Simbolično je predana upotrebi obnovljena školska zgrada. Naime, radovi koji su započeli potkraj prošle i zaključeni otvaranjem nove školske godine ostvareni su izvorima iz unijskog Phare-programa „Informativna tehnologija u osnovnoj školi” te zalaganjem svih partnera projekta „Škola 21. stoljeća” vrijednog 152 240 eura. Ravnateljica salantske škole Katalin Balogh reče kako su se sredstva utrošila u projekt kojim su izgrađeni prilazi školi čime se omogućuje nesmetano kretanje učenika invalida, promijenjena je i izolirana krovna konstrukcija na staroj i novoj zgradi, promijenjen parket u osam učionica, kupljena oprema i informativna baza za informatički kabinet, školsku knjižnicu i dvoranu za tjelesni odgoj, obnovljen sanitarni blok, kupljen projektor, digitalni aparat ... Članovi konzorcija bili su salantska mjesna samouprava, salantska Hrvatska samouprava, Romska manjinska samouprava iz Papca (Babarcsozölös) i školska zaklada „Za sutra”. Na svečanosti upriličenoj u salantskoj školi našla su se zadovoljna lica svih partnera koji su u društvu državnog tajnika Ministarstva prosvjete Gergelya Aratóa izrazili radost s razvojem salantske škole. Salantska je škola okružnoga karaktera, pohađa je dvjestotinjak učenika od kojih njih šezdesetak uči hrvatski kao materinski jezik uz pomoć nastavnica Eve Adam i Kate Sujović. O

prošlosti salantske škole govorila je ravnateljica škole Katalin Balogh, a nazočne je pozdravio načelnik sela Zoltán Dunai, među njima i predstavnika Županije Pétera Tasnádija, kuratora Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine Mišu Heppa, predsjednika Organizacije hrvatskih samouprava Baranjske županije Mišu Šarošca te zastupnike Hrvatske samouprave sela Salante na čelu s predsjednikom Mijom Štandovom. On je naglasio kako se zajedničkim snagama mogu napraviti vrijedni projekti na korist i zadovoljstvo zajednice, suvremena škola koju će pohađati što veći broj učenika iz naselja cijele regije.

Učenici su izveli kraći prigodni program, a potom je državni tajnik, nakon svečanoga govora, skupa s ravnateljicom škole preuzeo vrpce i predao obnovljene prostore onima koji su se njima i do sada koristili, učenicima i nastavnicima. Svim pomagačima u ime roditeljske zajednice zahvalila je njezina predsjednica Judit Szajkó Šokac.

Ostvarenjem ovoga projekta osigurani su uvjeti učenja u kojima će se djeca osjećati kao kod kuće i snalaziti se i koristiti njima. Velik je naglasak pri tome stavljen na protok informacija i razvoj komunikacijskih sposobnosti i tehnologija.

Kreativna škola za kreativnu Mađarsku – moto je rada i ponašanja djece i djelatnika salantske škole te njihovih uzdržavatelja, partnera i pomagača.

SAMBOTEL – Hrvatska manjinska samouprava pozvala je gradske Hrvate na tradicionalnu božićnu svetačnost 18. decembra, nedilju, s početkom od 15 uri u veliku dvoranu sjedišća manjinskoga tijela (Kisfaludyjeva ulica 1). U programu je nastupila hrvatska grupa iz čuvarnice Mesevár, pod peljanjem Helene Gerenčer-Devai, učenici hrvatskoga jezika iz Osnovne škole „Mihály Váci” uz vježbanje školnikovice Tünde Huber, jačkarni zbor Hrvatske manjinske samouprave u Bika, sambotelški korus Szalézi i domaći jačkari Djurdjice.

SAMBOTEL – Gradska skupščina se je nedavno odlučila da će u varošu 18 ulicov dobiti novo ime. Tako odnedavno je šetališće, od Óperint ulice do Magyar ulice, nazvano po imenu sisačkoga biskupa sv. Kvirina, ki je zavolj svoje kršćanske vjere u Savariji/Sambotelu mučenički ubijen 303. ljeta. Svecu je predlani posvećena i spomen-ploča u ovom gradu, a na Salezijanskom trgu crikva nosi njegovo ime. Lani je županijski muzej Savaria priredio likovnu i arheološku izložbu biskupu, prik kojega su se zblížili i varoši Sisak ter Sambotel.

SAMBOTEL – U oktobru se je ganuo EU-projekt Comenius II/1. u kom će tri ljeti dugo skupa djelati Holandija, Njemska, Norvegija, Poljska, Češka, Austrija i Ugarska. Tema je: kako moru male grupe djelati izvan škole, na civilni područji, npr. u muzeji. Na toj osnovi u tom međunarodnom planu je upleten i sambotelški muzej Savaria ter i Visoka škola „Dániel Berzsenyi”. Ravnatelj spomenutoga muzeja dr. Šandor Horvat je od 20. do 25. oktobra boravio je u Norvegiji, prikazujući prekograničnu suradnju ove regije, županije, dokle su se gosti, zastupnici iz svih dotičnih zemalj upoznali sa školskim sistemom, različitim metodikami podučavanja danoga mjesta i minjali iskustav. Sve što su tamo vidili nazočni si želju hasnovati ter dalje djelati na tom doma kako će po tom najti svoje pute, svoje mišljenje. Cilj je još da se učenici nauču sami formirati svoja mišljenja, da se prik vlašćih iskustav izdjelaju svoj stav, svoj pristup različitim temam, materijalom. Iz toga pilotnoga projekta će se napraviti školske knjige, CD-ploče, web-stranice. Kljetu će Poljska biti domaćin sastanka Comeniusovih zastupnikov, a 2007. ljeta je predvidjen susret u Sambotelu.

BAĆINO – PEČUH – Potkraj studenoga Baćinci su uzvratili posjet generalnom konzulu Republike Hrvatske u Pečuhu (istoga dana, 25. studenoga, kada je u Baji održano savjetovanje za predsjednike i zastupnike hrvatskih samouprava u svezi s promjenama Izbornog i Manjinskog zakona), koji je tijekom ljeta sa svojim suradnicima boravio u prijateljskom posjetu ovom bačvanskom naselju, a tom prigodom upriličen je i prijateljski nogometni susret. Baćinsko izaslanstvo, u kojem su bili svi zastupnici Hrvatske manjinske samouprave te nekolicina seoskih vijećnika, predvodili su predsjednik Hrvatske samouprave *Franjo Anišić* i donaćelnik sela *József Kozma*, a primio ih je *Ivan Bandić* u svom uredu na Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Pečuhu. Nakon prijateljskog razgovora, odigran je i uzvratni prijateljski susret u malom nogometu, a sastanak je završen druženjem na zajedničkoj večeri.

GRADIŠĆE – Poznati etnomuzikolog i sakupljač starih hrvatskih glazbala mr. *Krešimir Galin* u Zagrebu, koji je nedavno imao izložbu u austrijskom Gradišću, a ona se može posjetiti u Pečuhu, pripremio je studiju o glazbalima gradišćanskih Hrvata. Njegov će uradak biti tiskan u časopisu *Etnografija Hrvata u Mađarskoj*.

KOLJNOF – Obnavlja se i proširuje mrtvačnica sela. Zgrada će dobiti i novi krov i zvončić. Djela su se začela u septembru, a prikadanje je predviđeno u februaru dojučega ljeta. Cijela investicija će stati kih 14 milijun forintov, od toga je pet milijun došlo od Jursko-mošonsko-šopronske županije prik CEDE-potpore, a kih 300 000 Ft su sami darovali selčani, ostalo će pokriti Seoska samouprava – je rekla načelnica sela *Marija Pilšić*.

I ljetos će se kušati fanjski falati na Danu manjin u Gornjem Četaru

Mini portre

Upoznajte Melindu Adam, savjetnicu Hrvatskog veleposlanstva

U povodu posebnog prijama održanog 30. studenog u rezidenciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, veleposlanik dr. Stanko Nick predstavio je savjetnicu Veleposlanstva gđu *Carmen Floršić*, koja je u bliskoj prošlosti preuzela predstojništvo Konzularnog odjela od II. tajnice veleposlanstva gđe *Melinde Adam* kojoj je dodijeljen resor kulturnih, manjinskih i masmedijskih pitanja.

Tom smo prilikom s gđom Melindom Adam snimili kraći razgovor. Zanimalo nas je ponajprije otkada obavlja tu svoju novu dužnost?

*Zapravo od studenoga sam preuzela poslove vezane za hrvatsku manjinu, kulturu i tisak. To je dosta široko područje, stoga pokušavam pratiti sva moguća zbivanja, što baš i nije tako lako, ali je veoma raznoliko i bogato. Što se tiče funkcioniranja hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj, doista je veoma raznorodan njezin aktivitet i teritorijalno, diljem države, što bi, dakako, trebalo pažljivo pratiti. Dakle, pokušavam se upoznavati s radom različitih manjinskih zajednica u različitim regijama, ustanovama, vrtićima, školama, kazalištu, manjinskim tiskovnim i elektronskim masmedijima koji imaju istaknutu ulogu u oblikovanju hrvatske zajednice u Mađarskoj. Veoma mi je drago da je na tome području donedavno nastala još jedna mogućnost hrvatske nacionalne manjine glede pokretanja Internetskog radija *Croatica*, za što se slobodno može reći da je zapravo i revolucionarna novina. Nadam se da će Hrvati iskoristiti tu jedinstvenu priliku.*

U svezi s eventualnim pitanjima i željama mogu li se naši čitatelji i slušatelji obratiti Vama odnosno Veleposlanstvu?

Naravno, svatko koji osjeća da ima potrebu za bilo kakvom vrstom pomoći, savjeta, slobodno se može obratiti Veleposlanstvu, jednako tako i meni. Mi ćemo s kolegama posebno nastojati izići ususret. Naravno, to ne znači da ćemo moći riješiti sve probleme, ali ćemo pokušati pronaći načine kako bi se nešto moglo dovesti u red.

Imate li informacije o naseljima, regijama koje su povezane s matičnom domovinom, i kakve su njihove aktivnosti?

U tom se pogledu pomalo „spajaju konci“, ali vidim da je vrlo intenzivna suradnja između Hrvata u Mađarskoj i naselja u Hrvatskoj. Smatram da je to veoma dobro, naime, i naše veleposlanstvo podupire tu suradnju jer ta dje-latnost umnogome pridonosi još boljem i većem približavanju dvaju naroda.

Sudeći po Vašem prezimenu, pripadate mađarskoj zajednici, kako ste nakon svih potrebnih škola stigli u diplomaciju?

Odišta sam odrasla kao pripadnik mađarske manjine u bivšoj Jugoslaviji, u Vojvodini, i poslije išla na studije u Zagreb gdje sam se lijepo znala uklopiti u hrvatsku širu zajednicu, i tako s vremenom, upravo zahvaljujući dobrom znanju dvaju jezika, s prvim veleposlanikom Republike Hrvatske došla u Mađarsku, gdje sam već četiri godine provela i nastavljam svoj drugi mandat. Mogu reći da sam stekla uistinu bogato iskustvo u radu Veleposlanstva, a u međuvremenu sam radila i u Ministarstvu vanjskih poslova u Zagrebu, pa sam se usavršavala na Diplomatskoj akademiji, što znači da sam iskusila i upoznala i tu stranu diplomatskog života. Naravno, ostaje još golem dio toga da se čovjek nauči novoga. Mogu reći da smo mi, koji smo različitih zanimanja, devedesetih došli u diplomaciju, kroz neposredna iskustva mnogo toga naučili.

Uz toliku zauzetost preostane li Vam vremena za svoju obitelj?

Mora preostati. U tom sam pogledu uvijek u dilemi, naime, obitelj je velika, imam tri sinčića, pa mislim da rad, koji me veseli, moram na neki način uskladiti s diplomatskim životom tako da i jedna i druga strana bude zadovoljna.

Je li Vam se pružila prilika boraviti u mjestima gdje žive naši Hrvati?

Da, nedavno sam boravila u Šopronu. To mi je bilo veoma drago jer sam nakon dužega vremena opet posjetila taj kraj i veoma sam se oduševila jer su Gradišćanci ipak malo drugačiji nego ostali dio Hrvata. Naime, imaju svoj poseban jezik, narodnu nošnju i običaje koji su odista različiti. To gostoprimstvo kojim su nas dočekali, uistinu me je duboko ganulo. Mislim da ću nastojati tako pokušati upoznati i druge hrvatske zajednice do kojih još nisam uspjela doći zbog zauzetosti, ali voljela bi si uvrstiti manju turneju da se s našim ljudima upoznam pobliže i neposredno.

M. D.

Intervju

Novoodabrani predsjednik Koljnofskoga hrvatskoga društva

Franjo Grubić: Da su nas znova zibrali, to je potvrda tomu da je peljačtvo dobro djelalo!

Razgovor vodila: Timea Horvat

Na generalnoj sjednici Koljnofskoga hrvatskoga društva pred kratkim je došlo do izbora peljačtva. Članstvo je na dvoljetni ciklus znova povjerenje dalo starom predsjedništvu na čelu s predsjednikom Franjom Grubićem. Naš blic-razgovor je napravljen veljek po oficijelnom aktu.

Peljajuća formacija Koljnofskoga hrvatskoga društva ostaje ista. Hoćete mi reći što je tajna vašega uspjeha?

– Da su nas znova zibrali, to je potvrda tomu da je peljačtvo dobro djelalo. Naš kulturni jerb se čuva i prezentira i pomoću nas, a naši Hrvati u selu još jednoč su mogli mnogo toga pokazati i takorekuć vreći na stol. Dovoljno je ako ovde mislim na bogatu ponudu naših priredab, na snimljene glazbene produkte.

Koji su vaši najveći rezultati, dostignuća što bi svakako htili istaknuti iz djelatnosti prošloga vremena?

– U ovom minulom času smo predstavili na pozornici, a i snimali Koljnofski pir na DVD, dvi CD-ploče se prodaju s našimi jačkami. Čutim da smo malo oživili, ojačali kulturni žitak u selu, a va školu smo „odnesli” tambure da se naša dica, pod peljanjem Geze Völgyija, uču svirati. Od općine smo dobili svoj ured, tamo moremo i sjednice i probe držati, a i goste primiti.

S kakovimi cilji začmete novi mandat?

– Kanimo ovako dalje djelati za naše ljude, a sada s proširenjem naše djelatnosti hoćemo i drugim generacijam šansu dati da unutar našega društva strefidu se i oni. Zato smo napravili sekciju za omladinu, mislim, oni su pri otvaranju Seoske kuće u organiziranju, pri pogošćenju pokazali svoju šikanost i to da su dobro skupastali da rado načinjadu sve. Oni sami priredjuju i sada va adventu svetačnosti u hodočasnoj crikvi ter pozvali su na nažganje svić različite zборе da nam budu lipši ovi dojdudi dani, svetki. Ne morem iz nabrajanja izostaviti ni zrelije ljude ki su negda aktivno sudjelovali u našem društvu. Za njih smo utemeljili Hrvatski klub, ako nek misečno jedanput skupadojdedu malo zajačiti, i to će nam biti drago, a njim vjerojatno i zadovoljstvo.

Imate li jur konkretne plane?

– Ne kanimo pustiti iz toga nivoa ča i kako smo dosidob napravili. Kljetu izdajemo i treći nosač zvuka uz sudjelovanje naših tamburašev i jačkarov. U pripravi je i isceniranje Koljnofske žetve. Iako je naš mišani zbor sad na pauzi, jer smo izgubili svoju peljačicu, muška klapa djela s punim elanom posebno oko Vazma. Željimo nadalje da u školi med povoljnimi uvjeti ostane tamburaško obrazovanje, a forsirat ćemo i ofrišćanje djelatnosti u folklornoj sekciji. Naravno, k ovomu svemu bilo bi potrebno otkriti, najti nove financijske izvore jer, Bogu hvala, dosidob smo mogli financirati plane iz vlašćih džepov, ali gdo zna će li to tako biti i u budućnosti.

Hvala na razgovoru i želim Vam čuda uspjeha ter žilavosti, a i strpljenja u ovom djelu!

BAJA – Povodom Dana manjina, u organizaciji Bačko-kiškunske samouprave, u petak, 16. prosinca, u 16 sati u županijskome Narodnosnom domu u Baji organizirana je mala svečanost koju je predsjednik Županijske skupštine dr. László Balogh priredio za uzvanike manjinskih zajednica, udruga, samouprava i ustanova. U programu, uz druge, nastupio je i Pjevački trio Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma iz Santova u pratnji učenika Zorana Barića na harmonici.

DUŠNOK – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave, u srijedu, 28 prosinca, u Dušnoku se održava tradicionalni Božićni koncert i susret hrvatskih zborova. Priredba počinje u 15 sati svetom misom na hrvatskom jeziku, a od 16 sati slijedi nastup crkvenih zborova iz Santova, Kačmara, Topolja (iz Baranje u Hrvatskoj) i domaćina iz Dušnoka, koje završava druženjem sudionika uza zajedničku večeru.

POGAN – PEČUH – Hrvatska manjinska samouprava iz Pogana u pečuškom Domu obrtnika svojim je sugrađanima 10. prosinca 2005. godine organizirala hrvatsku večer. Samouprava je za zainteresirane osigurala i autobusni prijevoz. Nakon domaćinove pozdravne riječi, u predivnom ozračju započeo je kulturni program u kojem su sudjelovali ženski pjevački zbor iz Pogana i KUD Tanac iz Pečuha. U početku su članovi pjevačkoga zbora i plesači skupa otpjevali pjesmu *Radujte se, narodi*. Na žalost posjetitelja nije bilo mnogo, ali su nazočni bili odista zahvalni. Kako nas je načelnik sela Marko Dragovac obavijestio, Hrvata u Poganu ima na žalost sve manje, zato, naglasio je načelnik, ostali pripadnici hrvatske manjine trebaju što bolje i što više surađivati.

Renata Božanović

Proslava umirovljenika u Olasu

Samouprava baranjskog sela Olasa, u zajednici s mjesnom hrvatskom i njemačkom samoupravom, 26. studenoga 2005. godine organizirala je svečanost za umirovljenike, koju je otvorio načelnik sela Ivan Marci. Nazočne su pozdravili i darivali ih i čelnici obju manjinskih samouprava. Ispred svih nazočnih pozdravili su najprije najstariju ženu i muškarca. Kitom cvijeća pozdravljena su ona dva bračna para koji slave zlatni pir. Nakon dirljivih trenutaka slijedio je prigodni kulturni program koji su izveli učenici mjesne osnovne škole i mješoviti pjevački zbor sela Olasa. Program je izveden na hrvatskom, njemačkom i mađarskom jeziku.

Na ovome skupu umirovljenicima su uz upaljene voštanice čestitali skorašnji blagdan, Božić. Nakon programa sudionicima svečanosti podijeljena je novčana nagrada i priređena je zajednička večera. Susret je završen uzajamnim čestitanjem Božića i željama za dug i sretan život.

Anka Popović-Haffner

Ivan i Anita pjevaju božićne pjesme

SANTOVO – Na temelju uredbe Ministarstva obrazovanja, kojom se prema vezanoj normativnoj potpori iz središnjega proračuna obrazovnim ustanovama daju na uporabu određena sredstva za obnovu računalne tehnike, Hrvatska osnovna škola u Santovu nabavila je tri nova računala. Ukupna im je vrijednost 433 tisuće forinta, a kupnjom na trogodišnju otplatu, putem javne nabave od IBM d.o.o, škola će godišnje otplaćivati 144 tisuće forinti. Kako nas je izvijestio ravnatelj Josip Šibalin, riječ je o najsvremenijim računalima i monitorima kojima je, uz već postojeće strojeve, osigurano podučavanje informatike na najvišoj razini, a po razredima svaki učenik ima posebno računalo.

Prve nedjelje došašća u Baji

Zlatni pir na bunjevačkoj misi

Katica i Ivan Dujmov s obitelji i rodbinom

Danas prilično mala zajednica bunjevačkih Hrvata u Baji svakoga mjeseca posljednje nedjelje ima svečanu hrvatsku misu koju u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog, nekadašnjoj franjevačkoj crkvi, redovito služi fra Ivan Holetić iz Subotice. Na žalost, bunjevačka molitva i pjesma sve se manje čuje, vjernika je svega tridesetak na nedjeljnoj misi, a uz nekoliko Bajaca većinom doseljenih iz okolnih naselja.

Međutim, prve nedjelje došašća, 27. studenoga, bilo je svečanje nego obično, a i ljudi je bilo barem dvaput više, jer je u predblagdanskim raspoloženju misno slavje uljepšano nesvakidašnjim događajem – zlatnim pirom dvaju bračnih parova Marije i Ivana Vacića, odnosno Katicice i Jakova Dujmova, koji su proslavili 50. obljetnicu braka, okruženi svojim najmilijima, djecom, unučadi, rodbinom i prijateljima, te – kako je naglasio velečasni Ante, koji je za ovu prigodu došao u goste iz Otoka iz Hrvatske – malom, ali dragom zajednicom bajskih Hrvata. A uz nekoliko starijih Bunjevki, sreli smo i nekolicinu viđenijih ljudi, među njima ponajprije naših bivših i sadašnjih prosvjetnih djelatnika.

Kako već napomenusmo, prigodnu misu je služio otočki župnik Ante Knežević, koji je prije četrnaest godina kao prognanik našao utočište u Baji kod obitelji dr. Vacića, poslije je služio hrvatske mise u Baji, Santovu, a neko vrijeme bio je i župnikom crkve svetog Mihovila u Budimpešti.

– Nakon 50 godina braka došli ste reći Gospodinu hvala za sve ono što vam je darovao u životu – rekao je uz ostalo slavljenicima na početku misnoga slavlja velečasni Knežević, koji im se obratio prigodnim riječima.

Njihov je brak i savez s Bogom obnovljen

u okviru svečanog obreda, i uz blagoslov prstenja. Unuci su ih pak proslavili prigodnom recitacijom na hrvatskom jeziku, odnosno jednom glazbenom skladbom.

Na misi je čitao Šandor Pančić, koji uza Živka Gorjanca, redovito čita svake nedjelje. A pod vodstvom župnoga kantora i u njegovoj pratnji na orguljama, misa je kao i obično uljepšana pjevanjem teta-Anuške Šibalin, čika-Jose Trskića i Arpada Jakaba, redovitih pjevača na hrvatskoj misi.

Budući da su dr. Ivan Vacić i učitelj Jakov Dujmov, koji je, uzgred napomenimo, dobitnik zlatne učiteljske diplome, naši dugogodišnji društveni i kulturni djelatnici, uime hrvatske zajednice cvijećem i uz dobre želje čestitala im je Angela Šokac Marković, predsjednica Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Tekst i slika: S. Balatinac

Nakon desetak godina velečasni Ante Knežević ponovno je služio misu u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog

Adventski koncert u Sambotelu

Sambotel'ski zbor Sv. Cecilija prvi put je sudjelovao na gradskom adventskom koncertu

Kotrigi zborov Ljubičica, Sv. Cecilija i Desiderium su jačili i skupa, pod dirigiranjem zagrebačkoga Draga Goldina

Nardarci su nastupili u svojoj prekrasnoj narodnoj nošnji

Šiški Slavuji su dopeljali i školski muzički sastav

Oladbanska crkva u Sambotelu je po svojoj gradnji, mjeri i akustici kolosalna. Sada jur ljeta dugo u predbožićnu dob jedno nediljno otpodne ovde dojdju skupa Hrvati iz varoša ter iz okolišnih gradišćanskih sel da bi se u iščekivanju došašća i mira skupno pripravljali na Božić. To su naglasili i predstavnik organizatorov Hrvatske manjinske samouprave 4. decembra, nedilju, otpodne, pred nabito punom crkvom. Suprot dosadašnjih tradicij, prlje je bio koncert osam zborov, a zatim sveta maša u celebriranju židanskoga farnika Štefana Dumovića ter petroviskoga dušobrižnika Janoša Šnelera. Tri zbori koji su ovde nastupili, dan prlje su jur imali takorekuć generalnu probu u Petrovom Selu, na sličnom adventskom sastanku. Tako petroviske jačkarice *Ljubičice*, zagrebački *Desiderium* i sambotel'ski korus *Sv. Cecilija* uz samostalni program su i zajedno nastupili jur zavježbanom pjesmom *Ti velik si ...* Pokidob su se gosti pašćili domom, slijedile su predaje darov, a dirigent Desideriuma Drago Goldin posebno je zahvalio za poziv u Sambotel i za prijateljski vikend u Petrovom Selu. Korus sela Egyházashetyea s izabranim

repertoarom jačak i bogatom muzičkom ponudom je presenetio publiku. Nardarski mišani zbor i ljetos je s puno novosti očarao sudionike, kvar da je samo rijetkokrat moremo čuti, a ipak su svenek pravi doživljaj u črno-bijeloj narodnoj nošnji. Jur sam spomenula prlje jačkare *Sv. Cecilije*, ali mora se još reći da oni su prvi put nastupili na ovom koncertu, a očividno se je stoplio, se je spuščao hladni odnos med sambotel'skimi zbori tako kot i med njevimi peljači. Primljeni su s velikim aplauzom. *Slavuj* iz Hrvatskih Šic uz dirigiranje Ane Jušić, ovom je prilikom dopeljao i školski muzički sastav koji je prez sumlje polipšao njev blok. Jačkarni krug iz Unde pod peljanjem talentirane studentice glazbe Sabine Balog, s velikim uspjehom je debitirao i ovde. O tom simpatičnom sastavu valja znati da su se pred kratkim utemeljili, a undanska preciznost ter kvaliteta ka vlada u folklornoj grupi i ovde je prisutna. Pravoda, jer jačkari su vanzašli iz redov folklorošev i sviračev. Domaći pjevači *Djurdjice* su, kao i vik, završili dvourni advent'ski zborovni susret, a druženje je i ovput nastavljeno u Kisfaludyjevoj ulici.

-Tiho-

SANTOVO – Prve nedjelje došašća, u Santovu je objelodanjen prvi broj lista santovačke župe pod naslovom *Santovački izvor (Szántói forrás)*. Za izdavača je odgovoran župnik Imre Polyák, a urednik mu je bogoslov Zsolt Retkes, župnikov pomoćnik, koji je od rujna ove godine do ljeta 2006. na duhovnim vježbama u Santovu. U župnim novinama na četiri stranice nalazimo kraće napise na mađarskom i hrvatskom jeziku, među ostalima o povijesti došašća, odnosno vremenu iščekivanja Isusova rođenja, te o nedavnom susretu hrvatskih crkvenih zborova povodom gostovanja Crkvenoga pjevačkog zbora iz Aljmaša (Hrvatska).

SANTOVO – Uoči Božića u Santovu je izašao i treći ovogodišnji broj *Santovačkih vijesti (Szántói hírek)*, lista mjesne samouprave koji je pokrenut u listopadu 2003. godine. Uz prigodni tekst bogoslova Zsolta Retkesa za Božić na naslovnici, i vijesti iz života vjerskih zajednica, novi broj seoskih novina ponovno donosi izvješće načelnika Jánosa Rittgassera o lanjskom radu i planovima santovačke samouprave za iduće razdoblje. Nalazimo i najvažnije odluke seoskog vijeća u proteklom razdoblju, jednako tako vijesti iz života seoske, te hrvatske i srpske manjinske samouprave. Osim toga čitateljima se nude i vijesti o najvažnijim društvenim, školskim i kulturnim zbivanjima, o radu mjesnih udruga, te programima za božićno razdoblje, i na kraju športske vijesti.

BAJA – U petak, 9. prosinca, na Dolnjaku je upriličen već tradicionalni susret hrvatske djece dvaju bajske vrtića. U sklopu cjelodnevnog priredbe, na Dolnjaku su ugostili dječicu s Fancage, koja su se predstavila hrvatskim recitacijama, pjesmama i plesovima. Za dobro raspoloženje pobrinuo se bajske Orkestar „Cabar“. Program je ostvaren potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

BAJA – U organizaciji Hrvatske samouprave grada Baje, u nedjelju, 18. prosinca su u Baji proslavili Oce, blagdan bunjevačkih očeva. Tom se prigodom u županijskome Narodnosnom domu, s početkom u 15 sati, priredila mala svečanost u okviru koje se prikazao najnoviji film Rajka Ljubića „Božić na salašu“, a susret se nastavio druženjem bajske Hrvata.

Milovan Miković u pečuškome Hrvatskom klubu

U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae i Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, 30. studenog održana je Književna tribina u Hrvatskome klubu čiji je gost bio Milovan Miković, književnik i prevoditelj iz Subotice.

Milovan Miković, rekao je voditelj tribine Stjepan Blažetin, pjesnik je, prozaist, kritičar, esejist, prevoditelj, tv scenarist, publicist i novinar. Rođen je 1947. godine u Subotici. Izraziti je zastupnik srednjeg naraštaja hrvatskih pisaca u Bačkoj i Podunavlju, napose Subotičkoga književnog kruga. Uređivao je književni časopis Rukovet, od 1992. je v. d. njegova glavnog i odgovornog urednika, a od 1994. do 2003. je direktor te glavni i odgovorni urednik tjednika Subotičke novine. Od rujna 2005. urednik je nakladničke djelatnosti Novinsko-izdavačke kuće Hrvatska riječ. Pjesme i pripovijetke objavljuje u književnim časopisima od 1967. Autor je više od deset knjiga, kao čelnik izdavačkog odjela časopisa Rukovet, kasnije i NIP Subotičke novine, uređio je i objavio više desetina knjiga, 97 naslova, poglavito subotičkih spisatelja.

Prvu pjesmu, kazao je Miković, objavio je 1967. g. u Subotičkim novinama, a središnja ličnost poslijeratnoga književnog iskaza na hrvatskom jeziku u Subotici bio je Lazar Merković koji je od 1953. bio urednikom časopisa Hrvatska riječ te je oko njega okupljao mlade ljude koji su pisali hrvatski: Jakova Kopilovića, Balinta Vujkova, Matu Poljakovića. Poslije je Merković od 1955. uređivao Rukovet, časopis za umjetnost i književnost koji je postao središnjim mjestom okupljanja književnika subotičkoga prostora. Miković radi u Rukoveti od 1983. do 1993. g., i za to je vrijeme izašlo 74 broja Rukoveti, od čega 18

tematskih brojeva i izdano je 97 naslova knjiga subotičkih književnika.

Zanimljivo je kako su književnici u Subotici, Hrvati, već 1935., okupljeni oko Pučke kasine i Lajče Budanovića, pokrenuli časopis „Klasje naših ravni” koji i danas izlazi u Subotici i čiji je urednik Milovan Miković. I prije 1935. postojao je časopis u Subotici, „Književni sever”, koji je davao mjesto za objavljivanje i hrvatskim književnicima, primjerice Balintu Vujkovu, ali je s druge strane na fini način posrblijavao Hrvate, kazao je Miković.

Bez književnog časopisa nema književnog života, reče Miković, dodavši kako se „Klasje naših ravni” potpuno financira iz proračuna Matice hrvatske.

Autor sedam pjesničkih zbirki Milovan Miković, objavljivao je pjesme i na ekavici, sam ih je preveo, a jedan je od prvih koji u zbirci „Avaške godine”, koja je doživjela pet izdanja, od 1991. do 1995., piše ikavicom. Time je želio skrenuti pozornost, zajedno sa svojim suradnicima i prijateljima Ivicom Blaževićem koji je ilustrirao i Vojislavom Sekeljom koji je također tada izdao svoju zbirku pjesama, kako se književnim stiliziranjem nepotrošenog idioma može postići suvremeni pjesnički senzibilitet koji je do tada bio nezamisliv, ali je ipak bio nastao na tragu Ivana Pančića koji se 70-ih godina služi ikavicom u svojem pjesničkom iskazu.

„Tražim rič” – programska je pjesma „Avaških godina” i traganje za estetskim inovacijama što nije mogao biti prvenstveni zadatak hrvatskih pjesnika iz Bačke, jer se vodila borba za opstanak, borba za bunjevačku ikavicu. Stoga je njezin izbor (idiom bunjevačke ikavice) bio svjestan i svojevrsna pjesnička i umjetnička gesta jer, kaže

Miković, bili smo dovedeni u položaj da se glasamo (godinama) onako kako smo znali. Jer bili smo i ostali na rubu hrvatstva, a svaki iskorak iz materinskog jezika vodio je i vodi asimilaciji. Bunjevština je dio političke igre koju je još u 19. stoljeću započela politika Austro-Ugarske. Danas se od Bunjevaca želi stvoriti pokatolične Srbe, i radeći tako onda, a i danas, politika želi dovršiti tijek asimilacije Hrvata u Bačkoj, koji su bili i ostali najveći gubitnici trianonskih granica.

Čitajući svoje pjesme i razgovarajući o književnosti i umjetnosti, o Hrvatima u Podunavlju, Miković je publici u Hrvatskome klubu, među kojom je bila i Vesna Njikoš Pečkaj, konzulica savjetnica Generalnoga konzulata u Pečuhu, približio književnost, prošlost i sadašnjost Hrvata u Subotici i Bačkoj.

B. P. B.

Trenutak za pjesmu Đuso Šimara Pužarov druga pjesma

prazne riječi prazna govorenja
prazni snovi prazna probuđenja
prazne misli prazna uzvikanja
po praznom putu klecava kretanja

prazan je džep prazna osjećajnost
prazna sela prazna izgorjelost
prazne želje prazne su i oči
ovdje je kraj debeloz praznoći

bez ičega na provaliji ovoj
na slovo-lancu supernove novoj
poklon žari ubiranog cvijeća

na zemlju padaju oblaci lažni
promuklo viču polusvetci snažni
daj da dipnem iz tog nesretnog
vijeka

Hrvatski ljetopis

Druga CD-ploča s jačkama iz Koljnofa

„Snočka mi se j' sanjala”

Tamburaši pri predstavljanju vlašće cedejke

Na 15-ljetnu proslavu Koljnofskoga hrvatskoga društva i u ljeti 30. obljetnice tamburaške aktivnosti u spomenutom naselju, je snimljena ter izdana druga CD-ploča koljnofskih tamburašev i jačkarov pod istim naslovom kao i prvi nosač zvuka *Snočka mi se j' sanjala*.

Štoveć i na omotu nek mrvičkicu razliku moremo otkriti, ka ide za skupastavljanje farbov. Da u Koljnofu ima još bezbroj folklorno-kulturno-pjevačkoga potencijala, a i ljude ki će različite sne, ideje obrnuti u stvarnost, pokazuje i ov najnoviji produkt.

Dr. Franjo Pajrić, glasnogovorač i jedan od motorov u tamburaškom djelovanju, je naglasio prilikom predstavljanja cedejke da je ovput snimljeno 12 jačak na ploči, malo manje nek prvi put, ali ove su ne samo koljnofske jačke nego i poznate melodije iz drugih gradišćanskih sel, ke su bile svenek rado jačene i u Koljnofu. Kot npr. *Čer jutro sam se rano stal, Posijal sam ripu, Nikomu se ništ nij stalo, Šurlali su si junaki, Kad se šečem kroz selo*.

Što je pak sasvim novo i stvara bogatijim ov produkt od prethodne ploče, je to da u pravom smislu riči je multimedijalno izdanje jer uz jačke najdu se na njemu desetminutni klip s Koljnofskoga pira ter fotogalerija. Kako je rekao nadalje dr. Franjo Pajrić, prva CD-ploča poslužila je i za to s rasprodajem da se napravi DVD o Koljnofskom piru, a iz prodavanja toga produkta su si mogli načinjati drugi CD, a kljetu namjeravaju izdati u ovoj seriji i Jačke iz Koljnofa 3. Tako, ki kupi ove CD-ploče ili DVD, podupira ne samo KHD nego i cijelo kulturno djelovanje u tom selu, jer kako smo čuli, ni za stroške Koljnofskoga pira ni

za ploče Koljnofci nisu dobili ni filera, a ni ikakove potpore iz drugih (stranjskih) izvorov.

Suprot toga i u ovom slučaju su se strogo zgleдали na kvalitetu i vridnost iako je ova ekipa ka svira na novoj CD-ploči jur drugačija nego na prvog cedejki.

Za budućnost smo još doznali da se djela jur na projektu za Koljnofsku žetvu, za ku se još skupljaju materijali, i ka će biti takaj

spektakularno postavljena na binu ter će se vjerojatno i to snimiti na DVD.

-Tiho-

Koljnofski produkti

Dragutin Tadijanović slavi svoj 100. rođendan

Sretan rođendan, pjesniče

U okviru Tjedna druženja Hrvata u Mađarskoj, na poticaj aktiva hrvatskoga jezika naše škole, 23. studenoga 2005., točnije u srijedu, obilježena je **100. obljetnica rođenja hrvatskoga pjesnika Dragutina Tadijanovića**.

Prigodan program priredili su profesori i učenici naše škole. Ispred knjižnice je postavljen velik pano čije su likovno ostvarenje priredili učenici 12. razreda s profesoricom *Marijom Szalai*. Osim dokumentarne građe (slike, portreti, fotografije) na panou se našlo mjesta za biografiju te nekoliko pjesama.

U četvrtom je satu puštena radioemisija u svim učionicama, u uredima, općenito u svim prostorijama škole. Korišteni su mnogi materijali: književne kritike, biografije, različiti audiozapisi.

Posebno mjesto zauzimaju tri Tadijanovićeve pjesme: *Večer nad gradom*, u interpretaciji Dalme Juhas, *Da sam ja učiteljica* u izvedbi Žuže Liptak, te, svakako, najpoznatija Tadijanovićeve pjesma *Dugo u noć, u zimsku bijelu noć*, po izvedbi profesorice Mirjane Karagić.

Prilikom montaže koju smo izveli u školske studiju korištene su razne glazbene podloge. Osim učenika koji su izvodili pjesme, kritike i biografije interpretirali su još i Evelin Vogel, Sandra Papp i Ivan Kvarda.

Kao završna točka dana održana je prevodilačka radionica za učenike nižih razreda u organizaciji profesorice Klare Bende-Jenyik.

Priredio: Ivan Kvarda, učenik 10. b

Bogatstvo ...

Božićna igra učenika 6. razreda pečuške hrvatske škole

BAJA – Nakon što su nedavno na južnoj strani Trga Svetog Trojstva završeni radovi duboke gradnje i kanalizacije, započelo je popločavanje središnjega gradskog trga u Baji. Predviđeno je da će taj dio trga prema ulicama Szabad-ság, Attila i Deák biti dovršen do Božića ove godine, i pušten u promet. Asfaltiranje prilaza spomenutih ulica obavit će se na proljeće iduće godine. Očekuje se da bi obnova trga mogla biti završena do ljeta 2006. godine, a među planovima je i obnova okolnih stambenih zgrada, među njima i onih spomenika kulture.

BAJA – SANTOVO – Već se godinama spominje proširenje i razvijanje graničnoga prijelaza Santovo – Bački Breg, kako bi se osposobio za teretni promet ograničenog na vozila do 7,5 tona. Kako saznajemo iz regionalnog tiska, radovi na razvijanju za bajsku regiju iznimno važnoga međunarodnoga graničnog prijelaza već su u tijeku, a očekuje se da će oni biti dovršeni do ljeta 2006. godine. Međutim, odvijanje znatnijega teretnog prometa bit će moguće samo obnovom, proširenjem i pojačanjem državne ceste broj 51. Kako je naglasio bajski gradonačelnik Péter Széll, bajska je regija u suradnji sa županijskim društvom za održavanje cesta već predala unijski Interreg-natječaj za izradu planova državne ceste od Baje prema Santovu.

BAJA – Na posljednjoj ovogodišnjoj sjednici Hrvatske samouprave grada Baje, koja je održana u ponedjeljak, 12. prosinca, zastupnici su se u okviru male svečanosti oprostili od dugogodišnjeg bilježnika gradske samouprave, naslovnoga glavnog bilježnika dr. László Völgyesija, koji s 1. siječnjem odlazi u mirovinu, zahvalivši mu na savjesnom i svesrdnom radu. Kako nas je uz ostalo izvjestila predsjednica Angela Šokac Marković, na sjednici su dogovoreni organizacija, program i proračun Velikoga prela, koje će se prirediti u subotu, 29. siječnja, a poseban će gost biti popularni pjevač Zvonko Bogdan. O pojedinostima će izvjestiti i predstavnike drugih hrvatskih zajednica, s kojima će i ove godine zajednički prirediti prelo bačkih Hrvata. Nadalje, bilo je riječi i o hrvatskim programima škola, vrtića i KUD-a Bunjevačka zlatna grana za nadolazeće blagdane. Prihvaćen je i prijedlog da se poslije bajske prela mjesečno jedanput na hrvatskoj priredbi okupe bajske Hrvati, kako bi se razgovorima, prijedlozima i kritikom osvrnuli na protekli i budući rad hrvatske samouprave, radi što uspješnijih izbora za manjinske samouprave u listopadu 2006. godine.

Udruga hrvatskih pomorskih odgojno-obrazovnih ustanova

Nakon društvenih promjena, u Pomurju su se naselja potpuno osamostalila, osnovale su se mjesne samouprave, svi su se trudili da u svome selu imaju školsku ustanovu i dječji vrtić. Tako su na mnogim mjestima prestale djelovati okvirima okružne i područne ustanove. Ondašnja je vlada obećavala dovoljno potpore za samostalno održavanje ustanova, međutim, kako je vrijeme prolazilo, sve više znakova je ukazivalo na to da je takav sustav neracionalan. Smanjenjem nataliteta opadao je i broj djece u naseljima. Sve su češće spajali skupine u školama i vrtićima, i došlo je do otpuštanja pedagoga. No veći problem bilo je održavanje ustanove. Samouprave koje nisu više mogle snositi troškove zatvorile su školu.

Sada u Pomurju škole s osam razreda djeluju u Keresturu, Fičehazu, Mlinarcima i Serdahelu. U Mlinarcima djeluje i srednja i strukovna škola, a u Sumartonu razredna nastava, koja se od jeseni priključila serdahelskoj ustanovi i djeluje kao njezina područna škola (priključila se zbog financijskih razloga). U svakome hrvatskom selu ima dječji vrtić, ali u nekima je naglo opao broj djece, pa se razmišlja i o njegovu zatvaranju.

Na poticaj mjesne i manjinske samouprave te Osnovne i strukovne škole u Mlinarcima, 17. studenog je sazvan forum o mogućnosti udruživanja odgojno-obrazovnih ustanova u Pomurju, na koji su bili pozvani načelnici i ravnatelji iz Fičehaza, Kerestura, Pustare, Petribe, Serdahela i Sumartona.

Načelnik Mlinaraca Stjepan Vuk pozdravio je nazočne i naveo uzroke sastanka, zatim je Erzsébet László Richter, ravnateljica domaće ustanove, obrazložila problematiku školskih ustanova te prednosti osnivanja školskih udruga.

Udruživanjem bi se racionalizirali troškovi, naime, na takvu strukturu školstva država daje veću financijsku potporu, više mogućnosti ima za natječaje, za pružanje logopeda, psihologa, zdravstvene gimnastike i za potpomaganje nadarenih učenika. Škole bi očuvala svoju samostalnost, povezivale bi se samo u određenim zadaćama.

Postavilo se pitanje hoće li se osnovati zajednička udruga hrvatskih pomorskih škola ili će se pojedine škole povezati s onima kojima je najlogičnije.

Serdahelska i sumartonska škola već djeluju u okvirima zajedničkog upravljanja, što odgovara objema ustanovama.

Načelnici Fičehaza, Kerestura i Mlinaraca su izrazili nakanu u svezi s udruživanjem na taj način da bi ustanove nadalje djelovale po uhodanom sustavu, a ubuduće bi se razmotrile mogućnosti suradivanja i povezivanja.

Predstavnici Petribe, Pustare i Mlinaraca će se dogovarati o spajanju dječjih vrtića u kojima je broj djece pao ispod deset. Ako bi se samouprave i voditelji ustanova nagodili, bilo bi mogućnosti i za kupnju autobusa.

Raspravljalo se i o tome kako je održavanje autonomije ustanova samo privremeno rješenje, jer prema predviđanjima za nekoliko će se godina broj djece još veća smanjiti, pa će doći do još jačeg povezivanja.

Potaknuta je i zamisao da se škole ubuduće specijaliziraju, npr. da se mlinaračka škola bavi stručnim, serdahelska dvojezičnim, keresturska umjetničkim podučavanjem, ali i to je teško ostvariti jer na mnogim mjestima je uloženo i u jedno i u drugo.

László Jászberényi, ravnatelj Srednjih škola Pannon, izvjestio je nazočne o prednostima udruživanja. Škola sa središtem u Pečuhu ima 146 područnih ustanova u Baranjskoj, Šomođskoj i Zalskoj županiji. Prema njemu svaka škola treba raditi na tome da proširuje svoj profil, inače neće imati budućnosti, a do udruživanja će svakako doći prije ili poslije, ipak je pametnije pripremati se na to jer prijelaz uvijek nosi sa sobom i negativne posljedice.

Predstavnici pojedinih naselja koji su izrazili svoju nakanu za udruživanje, u najkraćem roku moraju zasjesti kako bi se ona osnovala do kraja godine, naime, molbe za potporu već se mogu predati u novoj godini i proračun treba s time uskladiti.

Gda Richter, ravnateljica mlinaračke škole, zadovoljno je sažela sjednicu. Prema njoj nazočni su shvatili da je krajnji rok učiniti nešto za hrvatske ustanove u regiji, mnogi su izrazili nakanu za udruživanjem, no bilo je i takvih koji to ne žele. Saznalo se tko kako razmišlja o budućnosti, svatko je iskreno rekao što bi htio, još i oni koji ne razmišljaju u udruzi, ili pod kojim uvjetima bi se priključili.

Pregovori će se nastaviti između onih naselja koja su izrazila želju za udruživanjem.

Beta

U Serdahelu se ulaže naveliko

Načelnik Stjepan Tišler

Od svih hrvatskih pomorskih naselja najpovoljniji relacijski položaj ima Serdahel. Nalazi se na središnjemu mjestu hrvatskih naselja, na cestovnoj mreži izravno je povezan s najbližim gradovima, s Kanižom i Letinjom. Prirodno bogatstvo mu daje rijeka Mura. Pogranični položaj u nekadašnjim povijesnim razdobljima nije značio prednost, ali ljudi su se uvijek snalazili.

Serdahelci su uvijek bili marljivi, nisu žalili vrijeme određeno za posao, mnogi su radili pa i danas rade prekovremeno, jer za njih i sada mnogo znače materijalna dobra. Vjerojatno zato što su ih nekada zbog siromaštva ponižavali i čim su imali mogućnosti, dokazali se. Od hrvatskih naselja u Serdahelu ima najviše poduzetnika, koji često podupiru rad samouprave, no samouprava također smatra vrlo važnim razvoj naselja.

Serdahel je bio među prvima gdje je bila izgrađena potpuna infrastruktura, a samouprava je uspjela gospodariti tako da je postupno obnavljala i svoje ustanove: liječničku ordinaciju, školu, dječji vrtić, a nedavno su završeni radovi i na obnovi ureda samouprave, što je bilo ulaganje od 30 milijuna forinti, a u tome je selo imalo 18 milijuna svojeg udjela.

Mnogi se pitaju kako je to moguće. Dok se u drugim naseljima dugovi nagomilavaju, u Serdahelu uz potpore preko natječaja ostvaruju se nova i sve novija ulaganja.

Stjepan Tišler, načelnik Serdahela, već je u četiri ciklusa pokazao kako može jedno naselje brinuti za sebe. Mjesna samouprava je iskoristila svoje mogućnosti na tome području. Kad se ukazala prilika, otvorila je svoj rudnik za iskopavanje šljunka, baš u pravo vrijeme kada se u blizini gradila nova autocesta. To je bila i sreća, a i svjesno praćenje vremenskih strujanja.

Nedavno je završena obnova i u mjesnoj osnovnoj školi, što je ulaganje od 19 milijuna forinti. U tome je samouprava imala 3 milijuna

Obnovljena je zgrada mjesne samouprave

750 tisuća forinti svog udjela, ostalo je potpomoglo Županijsko vijeće za razvoj sela. Istodobno se izrađuju planovi za buduća ulaganja

Kada sam zapitala načelnika je li to neka vrsta kampanje pred novim izborima, on je obrazložio ovako:

U jednom mandatu četiri godine nisu dovoljne za ostvarenje planova, svi planovi trebaju mnogo pripreme i moraju sazreti. Natječajima treba puno vremena, sve ima svoje faze i ne ide s jednog dana na drugi. Ljudi su često nestrpljivi, ali ne znaju koliko rada ima do ostvarenja.

Pred završetkom je izrada plana prostornog uređenja sela za koju su izradu također dobiveni novci preko natječaja, a polovicu troškova, 2,7 milijuna, dodano je iz imovine samouprave.

U planovima se nalazi industrijska zona, izgradnja staračkog doma, čiji su planovi već gotovi, sportsko igralište i rekreacijsko središte na mjestu šljunčare.

Započeti su radovi oko obnove Fedakove kurije. Prva faza obnove iznosi 70,6 milijuna forinti, sa 60 milijuna forinti pomaže Program za unapređivanje područja. Zgrada će se preurediti u Regionalno i duhovno izvorno središte, u kojem će biti uređeni uredi za razne organizacije i društva, prostorija za muzej, dvorana za konferenciju, a u drugoj će se fazi uređiti restoran i pension.

Vidljivo je po selu i proljepšavanje okolice, na javnim je mjestima zasađeno cvijeće, na nekim križanjima izrađeni su kružni tokovi, to je ostvareno iz potpore Ministarstva zaštite okoliša i, naravno, svog udjela.

U Ulici Béke će započeti izgradnja biciklističke staze, uz potporu Zapadnopodunavskog vijeća za unapređivanje seoskog područja. Biciklistička staza će stajati 45 milijuna forinti, selo će dodati samo 20% troškova.

Prema predviđanjima Serdahel je pred velikim napretkom i nadamo se da će mladi pronaći u njemu svoje mjesto i rado ostati u svome rodnom selu.

Duhovna priprava za Božić

Kako je to već dugo godina običaj u vrijeme došašća, župna zajednica u Santovu i ove godine priredila je duhovnu pripravu, kojom se katolički vjernici pripremaju za Božić. Prema tome, 5. i 6. prosinca služena su misna slavlja, održane prigodne propovijedi, a uz mogućnost ispovijedanja na materinskom jeziku. Naime, oba dana služena su mise na mađarskom i hrvatskom jeziku. Duhovne pripreme za mađarsku zajednicu u 16.30 sati vodio je János Szabó, župnik iz Balatonalmádiya, a za hrvatsku zajednicu u 18 sati velečasni Ladislav Bačmai, župnik iz Seksara, koje je na otvaranju srdačnim riječima na mađarskom odnosno hrvatskom jeziku pozdravio mjesni župnik Imre Polyák. I mađarski i hrvatski vjernici okupili su se u lijepom broju, što je najbolje pokazalo da postoji potreba za ovakvim okupljanjem vjernika. Nakon što je prvoga dana svoju propovijed velečasni Bačmai posvetio Ivanu Krstitelju i pozivu za obraćenjem posebno našoj mladeži, drugi dan govorio je o uzoru Blažene Djevice Marije, a između dviju misa upriličena je i svečanost povodom dana svetog Nikole. Priređen je i mali prigodni program na hrvatskom i mađarskom jeziku, a u okviru svečanosti djeca su darivana poklon-paketićima.

Bila je to uistinu duhovna obnova koja je uljepšala vrijeme došašća, pridonijevši ne samo jačanju vjere nego i nacionalne svijesti, posebno materinske riječi koja ima istaknuto mjesto u životu hrvatskih vjernika. Oba dana na hrvatskoj misi sudjelovali su i polaznici hrvatskoga vjeronauka, učenici hrvatske škole, koji su se u lijepom broju priključili redovitim ministrantima.

Prigodne recitacije svetom Nikoli u čast na hrvatskom jeziku poslušao je njegov izaslanik Zsolt Retkes (bogoslov i župnikov pomoćnik) kojemu su djeca obećala da će redovito dolaziti na nedjeljnu misu

Petrovski advent u jačka

Gosti iz Zagreba, Eberave i Sambotela

Petrovski ženski zbor Ljubičica je ljetos 3. decembra, subotu, pozivao na svoj tradicionalni adventski koncert. No, ovput nisu samo naše jačkarice oduševile prvenstveno seosku publiku, nego su vabile u mjesnu crkvu i gostujuće zборе s kimi duže ili kraće vrime njeuguju prijateljske kontakte. Za litanijom, ku je vodio petrovski farnik Janoš Šneler, nastupio je mjesni zbor pod peljanjem Jolanke Kočiš. Uz prekrasne ženske glase jur smo se naučili i na tamburaške zvuke, a dirigentica je i ovput sastavila dopadljivi buket adventskih jačak. Za njimi je sa svojim kompletnim adventskim programom presenetio nazočne korus Sv. Cecilija iz Sambotela. Mlada zborovodja Julianna Szabó je uvježbala sa svojim pjevači božićne jačke na hrvatskom i latinskom jeziku, a med bloki a capella smo mogli čuti i prekrasnu hrvatsku molitvu. Susjedi iz Eberave, pod peljanjem Terezije Somogyi, su izveli niške advenstke jačke uz pratnju orgule ali i prez. Velika nam je bila čast da u ovo predbožićno vrime donesao nam je svoje veselje i advenstke pjesme i crikveni zbor Desiderium iz Zagreba s dirigentom Dragom Goldinom. Jačke na hrvatskom, talijanskom i engleskom jeziku jednako su oduševile mnoštvo ljudi, a kad su svi izvodači skupno izjačili hrvatsku pjesmu *Ti velik si ...*, naravno da nije bilo prestanka. Burni aplauz je sve jače zahtijevao dodatak, a to je pak bilo ponovljenje od radosti. Po koncertu su domaćini čekali sve goste na skupnu večeru, a zagrebački korus su imali priliku čuti još jednoč Petrovišćani, drugi dan pri kasnoj maši.

**Zabavni bend „Mlada generacija”,
djelomično i s novimi člani,
organizira i Vas srdačno poziva na**

BOŽIĆNI BAL

**25. decembra, nedilju,
početo od 21 ure
u židanski dom kulture.**

Ulaznica: 500 Ft

Svakoga rado čekamo!

Prvo regionalno natjecanje vinara i stručno savjetovanje u Pečuhu

*Antal Vörös, vinar iz Seksara, čestita
nagrađenom kolegi Mihályu Gerszmaieru iz
Zmajevca, također i dr. Vinko Milat, glavni
savjetnik ministra*

U organizaciji Udruge panonske regije vina, 2. prosinca u Pečuhu su se sastali hrvatski i mađarski vinari – ovi potonji poglavito iz južnog Zadunavlja – te su znatiželjno očekivali proglašenje rezultata natjecanja, gdje je nominirano čak 97 uzoraka, a što je trebao međunarodni prosudbeni odbor ocijeniti. Proizvođači iz Hrvatske postigli su zapažene uspjehe sa svojom čuvenom sortom graševinom, a njihovi partneri u Mađarskoj prve nagrade postigli su sortama crnih vina, poglavito onih iz 2003. g., koja se godina smatra izvanredno kvalitetnom u proizvodnji vina. Među natjecateljima podijeljeno je 17 zlatnih, 47 srebrnih i 25 brončanih, te jedna počasna povelja. Stručnjaci su u svojim izlaganjima govorili o stanju vinskih cesta u Mađarskoj te o mogućim izgledima razvoja regija i uspostave suradnje preko granica. Utemeljenjem prve vinske ceste Viljan – Šikloš 1995. godine, a sve ostale u nas iznikle su iz ove nadasve plemenite inicijative, koja se, dakako, potvrdila veoma korisnom, te kao takvu slijedile su i druge, čiji broj danas nadmašuje 30-ak u zemlji. No od njih jamačno 20-25 učinkovito djeluju. Sudionici savjetovanja bili su složni da ubuduće valja nastaviti rad i takvi susreti trebaju postati redovitima. Pečuškom savjetovanju i natjecanju vinara odazvali su se predstavnici obaju Ministarstava poljoprivrede, poimence József Sólymos, glavni savjetnik ministra, inače vinar, kao i njegov kolega iz Hrvatske dr. Vinko Milat, savjetnik ministra, također vinski stručnjak. Glavni savjetnik Sólymos posebno je naglasio da mađarska i hrvatska strana uspješno pregovora i svim snagama nastoji da bi Hrvatska bila što prije primljena u zajednicu od 500 milijuna ljudi Europske unije.

Za intervju zamolili smo dr. Vinka Milata, savjetnika.

Na koji se način mogu povezati vinske ceste u Mađarskoj s onima u Hrvatskoj?

– Kada govorimo o vinskim cestama u Mađarskoj i Hrvatskoj, onda bi trebalo povući paralelu: Mađarska kao turistička zemlja koja gostuje u Hrvatskoj, odnosno, dolje na Jadranu, na moru, i negdje da vežemo upravo s tim vinskim cestama preko Mađarske do dolje u Dalmaciji. Kada bih zamišljao vinsku cestu, dakle, bez ovih granica Europske unije, ja bih ju povukao preko Mađarske cijele, onda bismo se prebacili negdje na Baranju, pa bismo iz Baranje došli negdje preko Iloka, Kutjeva ... Pa tako preko Slavonije do Istre. Iz Istre spustimo se dolje do Splita, Dubrovnika i Korčule ... Tu bismo i završili. Ta velika vinska cesta trebala bi imati svoja odredišta i svoja sjedišta proizvođača i tu bismo trebali nešto poduzeti. Međutim, doći do toga, put je dug iz razloga: vi ste u Europskoj uniji, mi nismo, dakle, mi imamo još dvije-tri godine ulaska u nju. Mi se pokušavamo maksimalno organizirati i zato nam je jako stalo da smo došli k vama, i da stećemo iskustva te da vidimo kako da se prilagodimo Europskoj uniji, jer nam je stalo, budući da imamo i tradiciju i izuzetne prirodne uvjete, da podignemo što je moguće više vinograda, jer ih nemamo dovoljno. Kad uđemo u Uniju, vjerojatno neće biti tolika sloboda podizanja vinograda.

I Mađarska je trebala prethodno učiniti taj korak!

– Upravo radimo na pregovorima i na usklađivanju našega zakonodavstva u usuglašavanju s propisima Europske unije. Mislim da smo to prilično dobro napravili i doći će do nekih promjena, upravo u ovom području kad govorim u organiziranju proizvođača. Dakle, u Europskoj uniji, to vi znate bolje, kod vas su proizvođači partneri. Mi smo u Hrvatskoj organizirani preko velikih i malih proizvođača. Sada je upravo faza da se regionalno organiziramo kao proizvođači i da se onda oni povežu na razini države, a unutar tih proizvođača po regijama. Jer je put upravo vinske ceste! Nedavno smo utemeljili vinsku cestu oko Đurđevca u Podravini; imamo vinske ceste u Moslavini, Medimurju, kod Zagreba, po Dalmaciji itd. Međutim, to su sve više ukrasi nego stvarne vinske ceste. Vinske ceste moraju biti u funkciji. Moramo preko njih razvijati turizam, ugostiteljstvo ... Nuditi ono što najbolje imamo kroz jela, i u svakom slučaju vino uvijek mora biti u središtu pozornosti. Posebno moramo ići na kakvoću vrhunskih vina i na njihovu samorodnost.

Đuro Franković

Studiranje u Zagrebu

Malobrojni srednjoškolci znaju da poslije završetka gimnazije postoji mogućnost za studiranje u Zagrebu.

Na žalost, naši maturanti nisu dovoljno obaviješteni o tome.

Bez obzira na to, ipak svake godine dolaze studenti Hrvati iz Mađarske u Zagreb da svoje školovanje nastave u matičnoj zemlji. Ove nam se godine pridružio samo Milan Kovačević iz Pečuha, premda međunarodni ugovor između Republike Mađarske i Republike Hrvatske vrijedi za pet studenata svake godine.

Trenutačno nas ima desetero koji smo hrvatski stipendisti iz Mađarske: Margita Bernadeta Vuk, Livija Balić, Adrien Grgić, Dušica Draško, Gabor Balog, Erika Žanet Kovač, Gordana Gujaš, Goran Marko Gujaš, Milan Kovačević i Szabolcs Szőlősi. Svi

studiramo kroatistiku, osim Gordane i Gorana, oni su na Kineziološkom fakultetu, odnosno na psihologiji.

Kroatistika je težak smjer, ali zahvaljujući drugim studentima atmosfera je opuštena. Kolege su nam otvoreni, uvijek nam rado pomažu, pa se nova prijateljstva lako sklapaju. Profesori su prema nama potpuno otvoreni i ljubazni, odnos između njih i nas je opušten, kod nekih se može reći da je čak prijateljski.

Osim faksa ipak se nađe malo slobodnoga vremena za druženje, feštanje i zabavu. Od bezbrojnih mogućnosti za dobar provod uvijek biramo onu koja odgovara cijelom društvu. Najbolje su nam fešte u studentskom domu gdje živimo s ostalih 3500 studenata iz svih krajeva svijeta, ili u blizini u kafićima sa živom glazbom. Potpuno smo se uklopili među njih i ne osjeća se razlika među nama zato što smo mi podrijetlom iz Mađarske.

U domu smo smješteni u dvoposteljnima sobama i namjerno smo birali cimere iz Hrvatske radi usavršavanja jezika, i naravno zbog toga što se ovako stvaraju najbolja i najjača prijateljstva.

Osim smještaja dobijemo i stipendiju i studentsku iskaznicu (zvanu x-ica).

Dosta rijetko putujemo doma, uostalom zato što je doista vrijedno ostati preko vikenda u Zagrebu, grad je tada pun kulturnih i zabavnih programa.

Mislim da smijem napisati uime svih nas da smo iskoristili jednu od najvećih šansi u životu s tim da smo se odlučili studirati u Zagrebu. Predložio bih svim maturantima da ne zanemare tu mogućnost za daljnje školovanje.

Szabolcs Szőlősi

Nasmijmo se...

- Znaš li ti, tata, koji vlak najviše kasni?
- Nemam pojma, sine!
- Onaj što si mi ga obećao za rođendan!

Nakon što je Marija zakašljala, pogledala je u susjeda i upitala:

- Imate li što protiv kašlja?
- Nemam ništa, samo ti kašlji!

Pita Ivica tatu, nakon što su razgledali zbirku slika:

- Tata, zašto slikari stavljaju svoje potpise u dnu svojih slika?
- Da znaju kako ih treba okačiti!

Vratio se direktor s godišnjeg odmora i pita tajnicu:

- Je li sve u redu?
- Sve je u redu! Nadam se da ste u miru proveli dva tjedna, kao i mi ovdje!

Gospodine doktore, molio bih vas da mi dijagnozu reknete lijepo na hrvatskomu, da vas mogu razumjeti!

- Vi ste kronični pijanac!
- Hvala vam lijepa! Napišite mi to na latinskom, da mi je lakše reći ženi!

- Ulovio si bronhitis. Jesi li bio kod liječnika?

- Ne, on je došao k meni!

Dragi naši mali čitatelji!

Ljeto je izgorjelo u igri i radosti, ali pepeo ćemo očuvati, pepeo naših sjećanja. Napravili ste niz fotografija, videosnimaka o ljetovanjima, tulumima, ali ipak to nije sve, mnogo više ostaje u pamćenju, u kojemu svaka sitnica živi bogatim životom i nakon godina javit će se kao davna i draga razglednica. Sjetit ćete se kako ste bili maleni, kako je more bilo slano, kako je talasala voda, kako vas je sunce milovalo, ili možda i opeklo. Nakon mnogo proteklih vremena vratit će vam se slike djetinjstva, i osjećaj sreće i zadovoljstva zapljusnut će vam kao valovi mora, rijeka i jezera. Na slikama sjećanja tata će vas učiti plivati, mama će vam ispeći omiljeni kolač, pa kad se svega sjetite, preplavit će vas zahvalnost i poželjete ocu i majci dati poljubac za sve ono što je nekoć bilo. Vjerojatno svi imate razne doživljaje iz ljeta, što biste voljeli podijeliti i s drugima. Pošaljite nam fotografiju ili crtež vaše uspomene s ljetovanja i druženja preko ljeta, pa ćemo ih objaviti. Radovat ćemo se ako ćete dodati i nekoliko rečenica o tome što je vidljivo na slici ili na crtežu. Fotografije i crteže možete slati preko pošte na adresu našeg uredništva ili putem e-maila na adresu beta@croatica.hu **Podijelite svoje doživljaje i s drugima preko našega tjednika!** Očekujemo vaša pisma.

Uredništvo

Zimske zagonetke

Bijelo lice

Ona ima bijelo lice, selice otjera ptice. Od jeseni do proljeća stalno traje njena sreća.

Uzalud

Na brdo ih moraš vući, pa se voziš sijejavući. Uzalud ti visok brijeg, ako nije pao snijeg.

Folklorna večer u Salanti

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave, u Salanti je 9. prosinca održana folklorna večer. KUD „Tanac“ odazvao se pozivu Samouprave i s početkom u 19 sati u domu kulture je priredio samostalnu večer. Nakon pozdravnih riječi Mije Štandovara, predsjednika salantske Hrvatske manjinske samouprave, slijedio je folklorni program sastavljen u dva dijela. Članovi KUD-a pred širokom publikom izveli su i najnoviju koreografiju: *Idem kolu makar ne igrala*. Autor spomenute koreografije je Ivica Ivanković iz Zagreba. Publici je najveću radost značilo da je na pozornici mogla vidjeti i mlade salantske plesače i plesačice. U programu je sudjelovao i „Tanacov“ pjevački trio u sastavu Julia Rado, Andrea Popović i Vesna Velin koje su svojim prekrasnim glasom i stasom također oduševile gledateljstvo. Nakon „Tanacova“ nastupa, Orkestar Vizin svirao je jednosatnu plesničnicu. Tu su svi, i stariji i mladi, imali priliku plesati i pjevati. Nakon plesničnice domaćini su ugostili sve sudionike folklornoga program i salantskog veselja.

BAJA – Već po običaju na Badnjak, 24. prosinca, hrvatska „polnočka“ u župnoj crkvi svetog Antuna u Baji služi se u 21 sat, a na prvi dan Božića pastirska „bunjevačka misa“ počinje u pola 8 sati. Kao i svake posljednje nedjelje u mjesecu, mise na hrvatskom jeziku predvodit će fra Ivan Holetić iz Subotice.

BAČINO – Na drugi dan Božića, u ponedjeljak, 26. prosinca, s početkom u 10 sati hrvatsku misu služi đakon Ladislav Sabo.

DUŠNOK – Pastirska „racka misa“ služi se na prvi dan Božića, 25. prosinca, ujutro u 6 sati, a na drugi dan, 26. prosinca, hrvatska je velika misa u 10 sati. Mise služi mjesni župnik *István Kistamás*.

SANTOVO – Prema običaju, da se na Badnjak, 24. prosinca, jedne godine služi hrvatska, a druge godine mađarska misa, ove godine bit će hrvatska polnočka. Hrvatske mise na prvi i drugi dan Božića, 25. i 26. prosinca, po nedjeljnome misnom redu s početkom u 10 sati, služi mjesni župnik *Imre Polyák*.

Županijsko natjecanje

Violeta Slanković iz Gare

Slijeva, naprijed Zoltan Sirok, Emese Csordás, iza njih Sandra Raffai, Kristina Koszó i Viktorija Radai

Županijsko natjecanje u kazivanju stihova i proze koje se u organizaciji Prosvjetnoga središta Attila Józsefa u Baji već godinama priređuje za hrvatsku djecu iz Bačkih naselja, u utorak, 6. prosinca, opet je okupilo učenike iz naših naselja. Ovaj put okupilo se sveukupno 19 učenika iz Aljmaša, Baje (s Fancage i Dolnjaka), Dušnoka, Gare i Kačmara, u pratnji svojih nastavnika. Kao i svake godine, bilo je učenika koji su već nekoliko puta nastupali, a bilo je i onih kojima je ovo prvo natjecanje. Uglavnom smo čuli već dobro poznate stihove hrvatskih, te naših domaćih dječjih pjesnika, a na temelju učeničkih interpretacija mogli bismo zaključiti da se hrvatska lijepa riječ i nadalje njeguje u našim školama. Možda ove godine i nije bilo učenika koji su se istakli posebnom interpretatorskom nadarenošću, ali je ocjenjivački sud upravo zbog izjednačenosti natjecatelja bio „na mukama“.

Prema odluci ocjenjivačkog suda, u kojem su bili profesor bajske visoke škole *Živko Gorjanac* (predsjednik), profesorica i lektorica hrvatskoga jezika *Nada Zelić* i djelatnica Gradske knjižnice *Endrea Adyja Ildika Filaković*, postignuti su ovi rezultati:

U kategoriji nižih razreda 1. mjesto osvo-

jio je najuvjerljiviji *Zoltan Sirok* (Fancaga), 2. *Emese Csordás* (Fancaga), a 3. *Dušan Erik Adam* (Dolnjak). U višim razredima, kako je naglasio profesor Gorjanac, nije bilo dvojbe, 1. mjesto zaslužila je *Viktorija Radai* (Fancaga), 2. *Kristina Koszó* (Aljmaš), a 3. *Sandra Raffai* (Gara).

Svim sudionicima uručene su spomenice za uspješno sudjelovanje, a najbolje plasiranima i vrijedne hrvatske knjige, primjerice za učenike viših razreda djela Ivana Kušana (Lažeš, Melita) i Pavla Pavličića (Zeleni Tigar i Petlja), a za niže razrede lijepo uređena izdanja zagrebačke Školske knjige, djela Mladena Kušeca i Damira Brčića.

Profesor *Živko Gorjanac* svim sudionicima, i djeci i njihovim nastavnicima koji su ih pripremili, zahvalio je na trudu i na odazivu, poželjevši im sretne nadolazeće blagdane. Svim školama darovane su Dječje brojalice, popijevke i igre s naslovom *Eci, peci, pec* (koje je priredila *Ksenija Burić*, a ilustrirao *Miroslav Huzjak*) u knjizi s CD-romom.

Napomenimo da je u stanci između natjecanja i proglašenja rezultata glumac *Rafael Arcson* iznenadio djecu s kratkim razgovorom o svetom Nikoli, i prigodnim poklonom.

Tekst i slike: *S. Balatinac*

Članovi ocjenjivačkog suda: slijeva Ildika Filaković, Živko Gorjanac i Nada Zelić

Božić na poštanskim markama Republike Hrvatske

Hrvatska pošta svake godine obilježava Božić nastojeći prikazati bogatu umjetničku baštinu, ali i potaknuti nova ostvarenja nizom božićnih motiva. Do sada je predstavila kratku povijest hrvatske umjetnosti: Od Klovićeve minijature, preko baroknih jaslica, našega suvremenika Ivana Lovrenčića i drugih – sačinja se slagalica vjekova, sve do najnovijeg dizajna. Motivi na poštanskim markama:

- 1991.: Detalj božićnih jaslica iz crkve u franjevačkom samostanu na otočiću Košljunu (uz otok Krk).
- 1992.: Detalj slike Ljube Babića (1926.) „Hrvatski Božić“
- 1993.: Božić na bojištu. Fragment freske Rođenje Kristovo iz XV. st., crkva sv. Marije Dvigrad (Istra).
- 1994.: Reljef „Poklonstvo kraljeva“, nepoznati kipar 1666., iz župne crkve sv. Kuzme i Damjana, iz Vrhovca.
- 1995.: Crtež Ivana Lovrenčića
- 1996.: Božić slikara Josipa Botterija Dinija
- 1997.: Božić djelo Ivan Antolčića. Reprodukcija slike Isidora Kršnjavoga „Rođenje Isusovo“ (oko 1890.).
- 1998.: Minijatura „Poklonstvo pastira“ Jurja Julija Klovića.
- 1999.: Detalj jaslica s reljefa Mile Wood Wood (Ludmile Wodsedalek, 1888. – 1968.). „Jaslice za moju djecu“ (bojena sadra, 1928.).
- 2000.: Reljef „Rođenje Isusovo“, rad nepoznata autora iz XIX. st., koji se nalazi na glavnom oltaru crkve Blažene Djevice Marije u Oštarijama, kraj Ogulina.
- 2001.: Poklonstvo kraljeva, reljef s oltara u župnoj crkvi Pohoda Marijina u Čučerju kraj Zagreba, kiparska radionica biskupa Jurja Branjuga, (1749.).
- 2002.: Detalj poliptiha „Bogorodica sa svecima“ Nikole Božidarevića (oko 1460. – 1517/18.), crkva sv. Marije na Dančama, Dubrovnik.
- 2003.: Sveta tri kralja Đure Serdara
- 2004.: Božićna pšenica
- 2005.: Ovogodišnja hrvatska božićna marka reproducira dio poliptiha „Bogorodica s djetetom i svecima“, iz splitske Galerije umjetnina.

L. Rak

U Božje ime u novu godinu

Prelaz u novu, 2006., godinu pripravlja se u svitu s mnogimi atrakcijama, svečevanji i izvanrednimi ponudami. Crikva kršćanska tom prilikom poziva vjernike da se ov novi početak dočeka i čini u ime Božje, molitvom, s Majkom Božjom.

SVETAK SVETE BOGORODICE MARIJE

Na prvi dan nove godine

Na osminu Božića i početak gradjanskoga ljeta Crikva nam pred oči stavlja najveću Marijinu odliku, nje bogomajčinstvo. Marija nije nikakova božica, već ljudsko stvorenje i osoba ka je Kristušu dala samo ljudsku narav, ka od prvoga časa bivanja pripada drugoj božanskoj osobi, s kom je bitno sjedinjen. Uz liturgijsko poštovanje Bogorodice svečevanjem nje svetka potiče nas Pavao VI. na privatne pobožnosti, osobito na gorljivo molenje svetih Očenašev i Andjeoskoga pozdravljenja. I jedna i druga molitva sastavljena od Zdravomarije, doziva nam u pamet on blaženi čas kada je Marija postala Bogorodica, kada je Božja rič u nje divičanskom krilu tijekom postala i se nastanila med nami. Kako bi bilo lipo da se na početku gradjanskoga ljeta, slaveći svetak Presvete Bogorodice, odlučimo da ćemo ju slaviti tokom cijeloga ljeta na nje svetke i spomendane, da ćemo ju častiti svaki dan bar kom desetkom Očenašev, da ćemo ju pozdraviti na glas naših zvonov ki nas trikrat na dan spominjaju na veliku tajnu utjelovljenja Sina Božjega po Duhu Svetom od Divice Marije. Čineći tako, otkrivat ćemo u Mariji prave, nadnaravne vridnosti ke su nam potrebne da po nje primjeru usavršujemo i svoj vlašći život.

Štovano Uredništvo i čitatelji Glasnika!

Srdačno Vam čestitam i želim sretan Božić i Novu godinu! Novorodjeni Kralj Mira neka vas obdari onim mirom i radošću kojom je obdario betlehemske pastire!! mnogo, mnogo srdačnih pozdrava:

Štefan Dumović, župnik

Bunjevke s Dolnjaka kreću na zornicu

Blagdanski kolači, božićnjak i badnjača

Posebnu je pozornost u bunjevačkih Hrvata privlačio „božićnjak“, svečani kvasni kolač koji je stajao na stolu od Badnjaka do Nove godine, ili, kako Bunjevci vele, do Mladog lita. Pravio se od tri sloja razvaljana tijesta koji su se polagali jedni na drugo, najveći na donji, a najmanji na gornji dio. Oko donjeg dijela pravljen je omotač od sukanog tijesta. Preko gornjeg dijela, također od sukanog tijesta, napravio bi se križ, a tako pripremljeni kolač ukrašavao se likovima od beskvasnog tijesta, cvjetovima, grančicama, klasjem, zatim jasicama, životinjama.

Posebno je mjesto imao lik Gospe s malim Isusom. Tako okićeni kolač ispekao bi se u užarenoj krušnoj peći. Prema bunjevačkom običaju kućanica bi u jedan od slojeva tijesta stavila novčić, a kada je kolač na „Mlado lito“ bio rasječen i razdijeljen, vjerovalo se da će onaj koji nađe novčić u svom komadu, biti sretan u životu, i novčano uspješan. Slično božićnjaku, samo bez ukrašavanja, pekla se i „badnjača“, kolač koji su blagovali na badnju večer. Ostali blagdanski kolači nisu se ukrašavali, a pravljeni su od sukana tijesta.

Božićni kolač na slici napravila je pokojna teta Mariška Paštrović Szarka, s bajskog Dolnjaka, koja je preminula ove godine. Prisjetimo se da je ona bila ne samo aktivna u kulturnom i vjerskom životu bunjevačkih Hrvata u Baji, već je mnoge običaje predala mlađim naraštajima. Pripremljeni blagdanski stol za badnje večer, polazak na zornicu i teta Marišku, koja nam je poklonila ove slike iz svoje arhive, još 1989. godine snimio je Arpad Jakab, voditelj Plesnog ansambla „Čitaonica“.

S. Balatinac

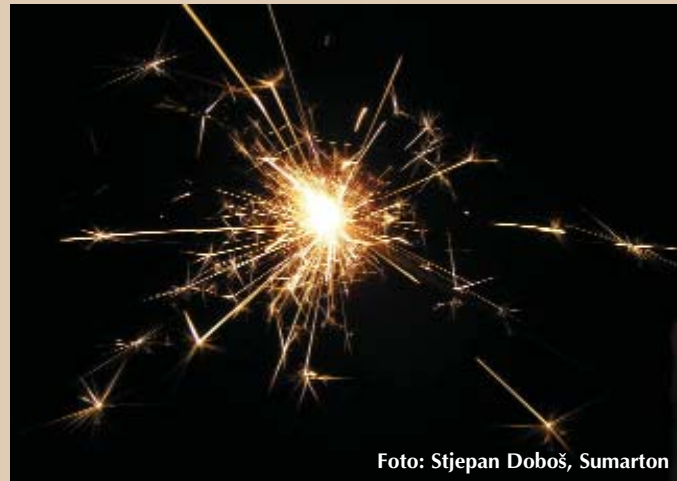

Foto: Stjepan Doboš, Sumarton